

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUČ

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

Obor. Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělávání

## BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Eliška Panáková

3. ročník

Komunikace

Vedoucí práce: MgA. Robert Buček, Ph.d.

Olomouc 2016

### **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, pouze na základě uvedené literatury a pramenů.

V Olomouci dne:

.....

Vlastnoruční podpis

## **Poděkování**

Tímto bych chtěla poděkovat MgA. Robertu Bučkovi Ph.d za odborné vedení a cenné rady při realizaci mé bakalářské práce.

## Obsah

1 Úvod.....	5
<b>2. TEORETICKÁ ČÁST.....</b>	<b>6</b>
2.1 Komunikace .....	6
2.2 Historie keramiky a figurativní tematika v keramice.....	8
2.3 Umělci pracující s lidským tělem v souvislosti s komunikací .....	10
Auguste Rodin .....	10
Louise Bourgeois.....	12
Bruce Nauman .....	13
Yuichi Ikehata .....	15
Sarah Best.....	16
2.4 Další autoři pracující na téma komunikace .....	17
Babis Cloude .....	17
Adrian Arleo.....	18
<b>3. PRAKTICKÁ ČÁST .....</b>	<b>19</b>
3.1 Hlavní myšlenka .....	19
3.2 Komunikace z pohledu dítěte .....	19
3.3 Točení rukou a vytváření podstavce .....	20
3.4 Lepení .....	21
3.5 Engobování, sušení, přežah .....	22
3.6 Nanášení glazury, ostrý výpal .....	23
<b>4. Závěr.....</b>	<b>28</b>
<b>Anotace.....</b>	<b>29</b>
<b>Seznam použité literatury: .....</b>	<b>31</b>
<b>Internetové zdroje: .....</b>	<b>31</b>
<b>Zdroje obrazových příloh: .....</b>	<b>32</b>

# 1 Úvod

Hlavní částí mojí bakalářské práce je praktická část, kterou v této doprovodné teoretické části blíže popisuji. Zabývám se zde jak hlavní myšlenkou komunikace a jejího zpracování, tak i přesným popisem jejího vytváření. V této práci uvádím několik autorů zabývajících se zpracováním komunikace v podobě rukou, tak i autorů, kteří ji vytvářejí jiným způsobem.

Komunikace patří mezi neodmyslitelné součásti lidského života. Může probíhat nespočtem různých způsobů jako například mluveným slovem, psanou formou, očním kontaktem nebo také doteky či gestikulací. Právě poslední zmíněný způsob je mně osobně velmi blízký a často mi dopomáhá k plnému vyjádření svých myšlenek a pocitů. V některých případech se může zdát, že jde o pouhé mávnutí rukou, pro mě však tyto pohyby či prosté postavení prstů představuje podvědomé vyjádření toho, co člověk není schopen říci. Některá gesta vyjadřují přátelství, blízkost a něhu, jiná zase například nenávisť a odpor.

Komunikace je samozřejmě úzce spjata se vztahy a často se váže na určitý okruh lidí či na prostředí. V tomto duchu je pak vytvořeno mé sousoší, jehož záměrem je vyjádřit komunikaci v prostředí mně nejbližším, a sice bytu, kde v současné době bydlím. Vzhledem k většímu počtu spolubydlících zde totiž není nouze jak o chvíle pohody, přátelství a lásky, ale stejně tak i odmítání, samotu a občas i nevraživost.

Sousoší je složeno z pěti rukou, skládaných z točených částí, které jsou následně připevněny na podstavci. Struktura není vyhlazena a jsou tak vytvořeny znatelné stopy po točení a lepení jednotlivých částí. Každá jednotlivá ruka má zde svého majitele. Proporce nejsou skutečné. Na základě fotografií jsem vytvořila ruce v určitém postavení a jejich gesta. Kompozice je laděna do nazelenalých tónů proto, že zelená barva bývá přisuzována přátelství a navozuje pocit pohody a klidu.

Text je doprovodem k praktické části.

## 2. TEORETICKÁ ČÁST

### 2.1 Komunikace

Samotné slovo komunikace pochází z latinského *Communicare* neboli sdílet, radit se a *Communis* což znamená společný. Komunikaci není jednoduché definovat, musíme na ni pohlížet jako na komplexní děj. Lze ji však rozdělit dle prostředků, jimiž je uskutečňována. Podle tohoto aspektu se tedy komunikace dělí na verbální - zahrnující slovní a písemnou formu; neverbální - do níž patří dorozumívání bez použití slov (dotyk, mimika, gestikulace...) a vizuální - zahrnující obrazovou formu či probíhající prostřednictvím vizuálních prostředků.

Verbální komunikace – název pochází z latinského slova *verbum*, což znamená slovo. Jak již právě název napovídá, je zde používáno jazyka a řeči. Z fyziologického hlediska je nutné být k verbální komunikaci vybaven. Je spjata s určitým jazykem, závisí na významu a můžeme jí vyjadřovat věci přítomné, minulé i budoucí, stejně jako fantazijní.

Neverbální komunikace - Každý člověk ať vědomě či ne, používá komunikaci neverbální. Často bývá důležitou součástí komunikace a projevu osobnosti, může zdůrazňovat nebo doplňovat verbální obsah. Do tohoto druhu komunikace zařazujeme: mimiku (výraz obličeje a rtů), haptiku (dotyk), gestikulaci (pohyb rukou a jejich postavení), posturika (postoj těla), oční kontakt, proxemika, kinetika atd. Neverbální komunikace bývá ovlivňována osobností, temperamentem, duševním stavem, komunikačními návyky, situací či postojem k danému tématu. Tento druh komunikace byl pochopitelně mnohokrát zkoumán. Jako první se nonverbální komunikací zabýval Charles Darwin, který již kolem roku 1870 započal pozorování mimických projevů u člověka.<sup>1</sup>

Americký filozof David Lewis prohlásil ve své knize že: „*Řeč těla hovoří nejhlasitěji ze všech.*“<sup>2</sup>

---

<sup>1</sup>VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4.

<sup>2</sup>LEWIS, David. *Tajná řeč těla*. Překlad Jiří Rezek. Praha: Bondy, 2010. ISBN 978-80-904471-7-2.

Vzhledem k povaze mé práce bych se nyní více zaměřila právě na neverbální komunikaci, konkrétně na gestikulaci. Název pochází z latinského slova *gestus* - znamenající posunek, nebo *gerere* - a to je konat či jednat. Pohyby rukou tak doplňují mluvené slovo, mohou jej zdůrazňovat, nebo v některých případech dokonce nahrazovat. Tyto projevy nemusíme pozorovat pouze na rukou, ale také u nohou, hlavy nebo celé postavy. Jejich použití může být záměrné i podvědomé. Nevědomé používání těchto gest většinou vyjadřuje naše myšlenky, pocity a emoce. Často o nás mohou prozradit skryté touhy nebo obavy.

Některá gesta mají již zažitý význam či symbol a jejich výklad se může v různých kulturách lišit. Není tak vyloučena nezáměrná záměna jejich významu. Některé mají však svůj výklad stále stejný. Existují i uměle vytvořená gesta, používaná ve znakové řeči. Znakovou řeč se musí lidé učit a má určitá pravidla, které se musí dodržovat.

Gesta můžeme také rozdělovat na symboly (gesta, které mají ustálený překlad a jsou běžně používaná jako je stůj, ok a peace), regulátory (regulují řeč, např. poukázání rukou na druhého člověka, že může pokračovat v mluvení), ilustrátory (používají se k naznačení velikosti předmětu, tvaru nebo počtu), afektivní projevy (vyjadřují emoce) a adaptéry (slouží k uspokojení potřeb jako poškrábání, odhrnutí vlasů atd..).

Podle charakteristiky dělíme komunikaci na intrapersonální, interpersonální a masovou.

Intrapersonální komunikace je rozhovor odehrávající se uvnitř jedné osoby. Jednotlivá osoba je tedy řečníkem a posluchačem zároveň a zpětnou vazbou tak probíhá daný rozhovor.

Interpersonální komunikace je mezi dvěma nebo více osobami. Může probíhat i mezi člověkem a zvířetem či rostlinou. Motivací ke komunikaci může být hned několik, může to být potřebou něco sdělit jiné osobě, pocit potřeby navázání nových vztahů, pro radost nebo udržení si zdravé psychiky.

Masová komunikace probíhá především prostřednictvím médií. Komunikuje jedna nebo více osob prostřednictvím rádia, televize nebo např. rozhlasu k většímu počtu posluchačů.<sup>3</sup>

---

<sup>3</sup>BORG, James. *Řeč těla: jak poznat, co kdo doopravdy říká*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4474-2.

## 2.2 Historie keramiky a figurativní tematika v keramice

Keramika pochází z řeckého slova *keramos* a je to označení pro hlínu a hrnčířské výrobky. Dnes se však toto označení užívá pro všechny předměty vytvořené z hlíny, které následně projdou výpalem. Keramika zahrnuje spoustu druhů, na které je dělena podle složení hlíny nebo druhu výpalu.

Po objevení tvárnosti hlíny, začali lidé první nádoby vytlačovat a formovat volně v ruce, ale nebyly páleny. Až když hlína náhodně přišla do styku s ohněm, přišli na to, jak pevný a voděodolnější je vypálený střep. O objevu keramické hmoty však existuje mnoho dalších teorií. V průřezu historií měla keramika mnoho podob, různé druhy zdobení, vytváření i složení hlíny.

Mimo využití keramiky v užitém umění, začali lidé tvořit i sošky, plastiky, reliéfy atd. Figurální plastika z počátku sloužila zřejmě prvotnímu náboženskému kultu. Veškerá pravěká magie se upínala na zachování rodu a lovecké úspěchy.<sup>4</sup>

Starověká keramika má svůj původ v Přední Asii a Egyptě. Nejstarší výrobky jsou známé z období před 4. tisíciletím. V důsledku migrace, obchodu a válek se výrobky a znalosti keramiky začaly šířit. Rozvinula se terakota, terrasigillata, Lucca della Robbia, fajáns, majolika i porcelán. Velmi důležitá je laténská kultura a znalost hrnčířského kruhu. Další přínos ve vývoji přinesli Habáni, jejichž znalost hlíny a tvorba byla obdivuhodná.<sup>5</sup>

V průběhu staletí nastaly úpadky i následné vzchopení keramického řemesla. Fakt, že je v tomto oboru mnoho významných keramiků, dokazuje velkou mnohotvárnost keramiky. Obzvláště v posledních desetiletích, nalezla česká keramika v řadě děl vyjádření současného uměleckého vnímání a myšlení. Díky vysoké úrovni keramických tradic, se zde více rozvinuly umělecké školy po druhé světové válce a čeští umělci se znovu dostali do popředí a využívali nově emotivní a myšlenkové vyjádření.

---

<sup>4</sup>CHAVARRIA, Joaquim. Velká kniha keramiky: průvodce historií, materiály, vybavením a technikami ručního vytváření, vytáčení, výroby forem, vypalování výrobků v pecích a glazování hrnčířských výrobků a jiných keramických předmětů. Vyd. 1. Praha: Knihcentrum, 1996. ISBN 80-902182-9-6.

<sup>5</sup>RADA, Pravoslav. Slabikář keramika. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-419-3.



Keramika nám poskytuje právě díky mnoha způsobům tvoření, pálení a dekorování velké možnosti sebevyjádření. V dnešní době můžeme najít velké množství autorů, pracujících s figurativní tematikou, ale i s pouhými částmi lidského těla. Nalezneme tvorbu jak realistickou, přes stylizovanou, až po plně abstraktní.<sup>6</sup>

---

<sup>6</sup>Miloš Růžička a Tomáš Vlček. *Současná keramika: Soudobé české umění*. Praha: Odeon, 1979.

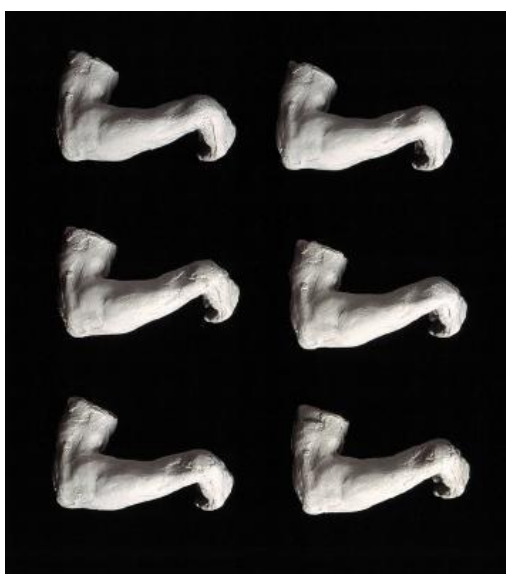
## 2.3 Umělci pracující s lidským tělem v souvislosti s komunikací

### Auguste Rodin

Francouzský sochař se narodil roku 1840 v Paříži. Od svých čtrnácti let navštěvoval školu umění a designu. Celý život se věnoval umění a i přes to, že byl mnohokrát odmítnut, se ho nikdy nevzdal. Byl velmi samotářský a to, že se po čase stal velmi známým umělcem, jeho duševnímu stavu neprospěvalo a vyvinuly se u něj deprese.

Umělce jsem vybrala především proto, že mimo jiná díla, se zaměřuje na ruce. Rodin užíval termínu „bozzetti“ jako označení jeho oblíbených děl a sochařských studií drobných paží, hlav, nohou, rukou a chodidel, jež modeloval z hlíny před tím, než z nich tvořil odlitky ze sádry. Tímto způsobem pak tvořil sérii forem, které posloužily pro dokončení jeho neúplných postav a skládání nových seskupení do té doby naprosto neviděným způsobem. Tato metoda nás zavádí do srdce Rodinovy tvorby. V roli stvořitele autor neustále skládá, rozebírá a obnovuje předešlé práce

V tomto přístupu tvoření, je možné spatřovat něco velmi moderního a je tím také dán průchod autorovu bezprostřednímu a spontánnímu gestu. Paže jsou tvořeny ve stavu natažení či ohnuté v loktu, dlaně jsou pak zatnuté ale i otevřené. Jevy, jakými jsou například zlomené zápěstí, jasně ukazují tvůrčí sílu, pramenící z reálného života, která je poté umělcem přivedena k životu.



Obr. 1 Bozzetti: Right Arms, Broken Wrist, rozměry: 3×7,3×4,3, rok 1890-1900



Obr. 2 Right Arms, rozměry 2,5×13×3,4, rok 1890-1900



Obr. 3 La Grande Main Crispée

Rodin použil k tvorbě *The Hand of God* (Boží ruka), ruce bratrů Pierra a Jacquese de Wissant, kde uvnitř umístil drobné figury Adama a Evy povstávajících z prachu. *The Cathedral* je kombinací dvou pravých rukou patřících dvěma různým postavám. Paralela s tématem katedrál se patrně nachází v téměř mystickém vnitřním prostoru vyzařujícím z kompozice, připomínající tak znaky gotické architektury. Rodin počítal též s prázdným prostorem, který pro něj představoval významný faktor.

Podobně jako *The Secret* (Tajemství), patří toto dílo k sérii do mramoru tesaných prací, provedených povětšinou po roce 1900, mezi které patřila také *Ruka Boží*, *Ruka Ďáblova* (*The Hand of the Devil*), *Hands of Lovers* (Ruce milenců) a *Hand from the Tomb* (Ruka z hrobu). V širším kontextu pak dílo zdůrazňuje Rodinovy sympatie či dokonce vášeň vůči námětu rukou. Z tohoto důvodu je pak také oddělil do samostatných fragmentů v kolekci *Antiques*.<sup>7</sup>



Obr. 4 *The Cathedral*, rozměry: 63×29,5×31,8, rok 1908



Obr. 5 *The Hand of God*



Obr. 6 *Left Hand of Pierre Wiessant*

<sup>7</sup>RILKE, Rainer Maria. *Auguste Rodin*. Ve Votobii vyd. 1. Překlad Marie Simonidová. Olomouc: Votobia, 1995. Malá díla. ISBN 80-7198-016-1.

## Louise Bourgeois

Francouzská sochařka narozena roku 1911. Její rodina vlastnila tkalcovskou dílnu, kde mimo jiné restaurovali staré látky a tapisérie. Již od mládí zde doplňovala chybějící části tapisérií a právě to ji později přivedlo k umění. V průběhu své tvorby velmi experimentovala s různými materiály i náměty. Jako první umělkyně se zabývala instalací, kde uspořádala své sochy jako související část kontextu. To ji také přivedlo k novým možnostem jak pojímat dílo. Námětu rukou se věnovala spíše v pozdější fázi života. Welcoming Hands (Vítající ruce) z roku 1996, se nyní nacházejí v New Yorku. Dílo je odlito z bronzu a umístěno na žulovém bloku. Vidíme zde dvě lehce se držící ruce, vyzařující jistou laskavost a vlídnost. Zajímavým prvkem je zde kontrast mezi poměrně ženskými vlastnostmi a tvrdou industriální strukturou. Později se z Louise Bourgeois stala významná feministická umělkyně.<sup>8</sup>



Obr. 7 Welcoming Hands



Obr. 8 Give or take

---

<sup>8</sup>Louise Bourgeois- FeministArtist. *Philadfem* [online]. 2010 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://philandfem.blogspot.cz/2010/03/louise-bourgeois-feminist-artist.html>

## Bruce Nauman

Nauman je významný současný konceptualista pracující s tématem tělesnosti a smyslového vnímání. Americký sochař, performer a konceptualista, jehož tvorba využívá množství různých médií a záleží mu především na emocionálním zážitku diváka.

Fifteen Pairs of Hands (15 párů rukou) je sochařská instalace vytvořená umělcem Bruce Naumanem, zobrazující 15 bronzových plastik rukou strnulých v různých pozicích. Každá část díla je pak prezentována jednotlivě, na vrcholku vlastního kovového podkladu natřeného na bílo. Je zde také možné pozorovat, jak spolu soubor odtělesněných rukou komunikuje. Skrze celou instalaci je viditelná autorova očividná fascinace lidskou rukou a nespočtem gest či forem, kterých může nabýt. Toto zaujetí je podpořeno faktem, že každý pár předvádí jiné gesto. V některých případech se zdá, že jsou ruce v páru zrcadlovým odrazem, zatímco jinde jsou tvarovány zcela jinak a to tak, aby se tvarem doplňovaly. Je zde tedy možné pozorovat souzvuk tvořící zřetelný útvar, stejně tak jako gesta surreálně protažena od zápěstí v opačném směru. Výsledkem je kolekce figurálních plastik působících téměř abstraktním dojmem. Zřetelná asociace se dokonce nachází mezi Naumanovým dílem a praxí v komunikaci gesty rukou. I beze slov a zvuků se zdá, jakoby vystavené ruce pomocí těchto gest mezi sebou komunikovaly.



Obr. 9-12 Fifteen Pairs of Hands

Hand Circle – Naumanova prezentace rukou, jakožto základního nástroje pro veškerou sochařskou tvorbu. V 60. letech autor pracoval na počtu voskových odlitek jeho vlastního těla, jejichž názvy představovaly určitou hru se slovy. Příkladem může být dílo Hand to mouth (Z ruky do huby), vytvořeno doslova jako odlitek části těla začínající od ruky a končící u úst. Autor často nechává díla bez názvu, tak aby ruce mohly mluvit samy za sebe. Gesta jsou pak otevřena interpretaci a mohou působit jako znaková řeč ale také jako mírně obscénní.<sup>9</sup>



Obr. 13 Hand Circle

---

<sup>9</sup>Incredible Bronze Hand Sculptures by Bruce Nauman. *My Modern met* [online]. 2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.mymodernmet.com/profiles/blogs/bruce-nauman-fifteen-pairs-of-hands>

## Yuichi Ikehata

Yuichi Ikehata se narodil roku 1975 v japonském městě Čiba. Zde také v současné době žije a pracuje. Tento talentovaný fotograf a umělec se zaměřuje na tvorbu realistických plastik částí lidského těla za použití hlíny, drátů a papíru, které poté fotografuje.

Yuichiho právě probíhající série fotografií nazvaná *Fragment of Long Term Memory* (Fragmenty dlouhodobé paměti) převádí nerealistický svět do skutečnosti právě skrze fragmenty skutečnosti. Diváka tak staví do pozice rozpolcenosti, kde je těžké odhadnout co je skutečnost a co není.

Dle autora samého, vychází jeho porozumění reality skrze jednotlivé momenty krásna, smutku, veselí, dokonalosti ale i z všedních dnů bez jakýchkoliv zvláštních událostí. Spousta našich vzpomínek bývá však často zapomenuta nebo je obtížné se na ně rozpomenout. Ikehata tyto fragmenty určitým způsobem „zachraňuje“ a obnovuje je pomocí surreálních obrazů. Shromáždí tyto roztroušené vzpomínky z určitých oblastí naší reality, jež spolu na jeho fotografiích vytvoří souznění a vzniká tak nelineární příběh.

V Yuichiho tvorbě můžeme nalézt fotografie krajin, stejně tak jako autoportréty na nichž se autor natírá na bílo. Snaží se ukázat velmi důvěrné spojení fiktivního, skutečného a fakt, že hranice mezi těmito dvěma světy není vždy úplně jasná. Realita je pro Ikehata klíčem k neskutečnému a naopak.<sup>10</sup>



Obr. 14 *Fragment of Long Term Memory 1*



Obr. 15 *Fragment of Long Term Memory 2*

<sup>10</sup> *Fragment of LTM. Yuichi Ikehata* [online]. 04.02.2014 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://yuichiikehata.tumblr.com/post/81427242474/fragment-of-ltm-series-concept-fragment-of-long>

## Sarah Best

Umělkyně, narozena roku 1980 v Anchorage na Aljašce, v současné době pobývající v New Yorku. Využívá mnoho druhů materiálů, je významná umělkyně, autorka básní a tanečnice. Její tvorba kombinuje hmotnou realitu, stejně tak jako úryvky vzpomínek a představ uvnitř mysli a těla. Experimentování s námětem tělesného prostoru a vyjádření emocí skrze řeč těla odhaluje pravdu ležící v našich každodenních interakcích. Její tvorba obsahuje vnitřní sebereflexi, pomocí které je divákovi předkládán zřejmý paradox mezi nekončícím a stále se měnícím vědomím a pevnými fyzickými zákonitostmi těla. Výsledkem se tak stává přímá konfrontace se zranitelností a izolovaností lidských zážitků.<sup>11</sup>



Obr. 16 Ingression



Obr. 17 Hidebound



Obr. 18 Linchpins

---

<sup>11</sup>Sarah bestny [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.sarahbestny.com/artist-statement>



## 2.4 Další autoři pracující na téma komunikace

### Babis Cloude

Tento německý umělec je znám mimo jiné díky jeho soše, kterou vytvořil z velkého počtu starých klávesových tlačítek. Dílo nese název Hedonism(y) Trojaner a jedná se o velkého houpacího koně, zpodobňující koně trojského, známého z řecké mytologie. Notoricky známá báje vypráví o dřevěném koni, sestaveném Řeky, za účelem vplížení se za nepřátelskou linii do Tróje. Použitím počítačových kláves autor odkazuje na nebezpečí ukrývající se v internetové komunikaci a současnou posedlostí technologiemi. Název díla, je mimo výše zmíněné báje, inspirován také počítačovým virem „Trojský kůň,“ čímž je symbolizována požitkářská a konzumní povaha moderní komunikace. Varuje také před nebezpečím narušení soukromí, příznačné právě pro internetovou komunikaci.<sup>12</sup>



Obr. 19 Hedonism Trojaner



Obr. 20 Hedonism Trojaner- detail

---

<sup>12</sup>Trojan horse made from computer keys by babisccloud. *Designboom* [online]. 2012 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/art/trojan-horse-made-from-computer-keys-by-babis-cloud/>

## Adrian Arleo

Tato sochařka, která v současné době žije ve městě Missoula v Montaně, je známa především její prací s keramikou. Autorka absolvovala vzdělání na bakalářském studiu umění a antropologie na Pitzer College (1983), po němž ještě obdržela titul M.F.A. (Master of Fine Arts) v oboru keramika na School of Design na Rhode Islandu.

Adrian se po dobu téměř třiceti let zabývá ve svých pracích lidskou figurou, kterou často kombinuje se zvířecími motivy či jinou přírodní tematikou. Její díla jsou jakýmsi naznačením vzájemného vztahu, pochopení a propojením mezi říší lidí a zvířat. Některá její zpodobnění člověka pak například disponují zvířecími rysy či vlastnostmi, čímž odhalují skrytý lidský charakter a vrozenou povahu.

Jak autorka sama říká, každá socha, ať už samostatná nebo jako součást série, má svůj vlastní samostatný „život“. I přes tento názor se Adrian setkala s případem zcela opačným a to právě u jedné z jejích nedávných prací. Stalo se tak při dokončení souboru soch, po němž hledala sjednocující pocit či vyznění celé práce a byla velmi překvapena jejím celkovým poselstvím naznačujícím sen, náznak a předzvěst budoucích věcí. Sama tuto práci popsala jako určitý „tichý“ odpor vůči kulturním a biologickým ztrátám naší doby. Některé části dokonce navozují pocit antického Řecka či umění Itálie, neboli dob, které dle Adrian vždy poskytovaly přirozenou výpověď. Soustředěním se právě na tyto starší, více mystické způsoby vidění světa nabízí hlubší úroveň uvědomění a mohou posunout hranice našeho vědomí.<sup>13</sup>



Obr. 21 Held Baby



Obr. 22 Small Figure, rozměry: 6×11,5×11 rok 2008-2009

<sup>13</sup>About. *Adrian Arleo* [online]. 2012 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://adrianarleo.com/about/>

## 3. PRAKTICKÁ ČÁST

### 3.1 Hlavní myšlenka

Ve své práci jsem se zaměřila na to, co je mi opravdu blízké a co mám nejraději. Proto jsem komunikaci ve svém bytě chtěla zpracovat výtvarným způsobem, který mi je nejbližší a to, točením na hrnčířském kruhu. Všimla jsem si také, že i když jsou figury v keramice zpracovány, neobjevují se často celé točené. Většinou jsou na hrnčířském kruhu vytvořeny pouze části, které jsou následně domodelované. Přišlo mi tak zajímavé, zpracovat ruce pouze tímto způsobem. Myslím, že se mi podařilo zachytit v sousoší všechny pocity, které z našeho soužití na bytě mám a tímto zpracováním tak spojit dvě velmi důležité součásti mého života.

### 3.2 Komunikace z pohledu dítěte

Při tvoření mé práce jsem začala přemýšlet, jak by komunikaci zobrazil někdo jiný. Jestli by měl podobný nápad a názor jako já, nebo by se to lišilo. Jelikož učím kroužky Výtvarné tvorby s rozšířenou keramikou v Domově dětí a mládeže v Olomouci, přišlo mi zajímavé, si to s nimi vyzkoušet. Zadala jsem tedy dětem jednu hodinu téma komunikace. Vysvětlili jsme si tento pojem a společně jsme se snažili vymyslet, jakými způsoby se dá zobrazit. Výsledné věci mě velmi překvapily a přišlo mi zajímavé je sem vložit. Děti si pro vyjádření komunikace vybrali keramickou hlínu a vymysleli mnoho způsobů na její zobrazení. Zajímavé bylo, že starší děti tvořily většinou emotikony a jiné výrazové prostředky, používané na sociálních sítích, které jsou v dnešní době velmi častým druhem komunikace. Děti mladší se zaměřili spíše na fyzické vyjádření a doteky. Na ukázkou dávám výrobky dětí, které tvořili právě ruce. První z nich je snaha o zpodobnění vlastní ruky jako vyjádření sebe sama. Další dvě ruce mávají a mají vyjadřovat přátelství a otevřenost. Třetí obrázek, kde jsou vyobrazeny tři spojené ruce, představují rodinu, jejich komunikaci a soudržnost.



Obr. 23-25 Ruce vytvořené dětmi, 23- Vlastní ruka, 24- Mávající ruce, 25- Ruce rodiny

### 3.3 Točení rukou a vytváření podstavce

Základní části, z nichž jsem ruce sestavovala, jsou vytočeny na hrnčířském kruhu. Samotný tvar rukou je založen na reálných předlohách, podle jejichž fotografií jsem kreslila mírně stylizované skici v mnoha různých kompozicích. Jednotlivé ruce jsou složeny přibližně z deseti točených částí. Na jejich povrchu jsem záměrně ponechávala typickou strukturu, která při tomto postupu vzniká. Části jsou přesně vyměřené tak, aby na sebe seděly a jejich tvar odpovídal zvětšenině lidské ruky. K točení jsem používala točírenskou hlinu Waller, která je určena pro vysoké výpaly. Její ostřívo je pod 0,5 mm a je světle krémová.

Každou ruku jsem točila nejprve od loktu do půlky předloktí a na to jsem následně vytočila zbylou část předloktí. V následujícím kroku jsem si vytočila dlaň a jednotlivé prsty. Vždy jsem udělala pár částí navíc pro dotvoření realističtější ruky, nebo pro podlepení prstů při lepení.



Obr. 26 a 27 Vytočené části

Na podstavec bylo potřeba nejprve vyválet plát vysoký 1 cm a okraje ořezat nejprve podle velikosti pece a později to upravit podle instalace rukou. Ve spodní části plátu jsem musela namodelovat žebra po okrajích a následně i po celé ploše, aby nedošlo k propadnutí plochy. Po mírném zatuhnutí plátu a nainstalování rukou na podstavec, jsem obkreslila jejich polohu a sundala je. Pod stojícíma rukama jsem vyřezala díry pro odlehčení a po jejich okraji ze spodu vymodelovala další žebra pro větší pevnost.

### 3.4 Lepení

Po mírném zatuhnutí točených rukou jsem jednotlivé části naškrabala a pomocí šlikru (hlína s vodou), jsem slepila dohromady paži. Zaříznutím okraje dlaně a jejím nalepením na paži jsem dosáhla přirozeného ohnutí. Na některé dlaně jsem připevnila část, která vytváří sval palce, a v místě hlubokých svalů dlaně jsem výrobek mírně protlačila. Některé části rukou jsou i prořezávané namísto protlačování pro získání svého autentického vzhledu. Každý spoj je pečlivě špachtlí zapravený, aby nedošlo k jejímu následnému popraskání. Prsty jsou původně točeny z jednoho kusu. Aby vznikl jejich přirozený ohyb, nařezala jsem je na tři části a po otočení částí o 90° jsem je znovu naškrabala a slepila šlikrem. Některé prsty jsem lepila přímo na vrchní okraj dlaně a u některých jsem si pod prsty namodelovala plochu pro lepší posazení a tvarování. K ležící ruce jsem vytočila navíc paži. Jako jediná ruka je zde i s půlkou paže, ostatní jsou zakončeny tam, kde se nachází loket.



Obr. 28-29 Lepení

Po zatuhnutí podstavce a rukou do kožovitého stavu přišlo na řadu slepení částí do jednoho celku. Pevné spojení zde má svoji roli. Vymezuje náš byt, kde probíhá vyobrazená komunikace. Všechny ruce byly pečlivě naškrabány, stejně jako podstavec a šlikrem přilepeny. Následně jsem špachtlí části propojila a zaretušovala. Ležící ruku bylo nutno podepřít klínem, aby při sušení a výpalu pod svou tíhou a velkým ohnutím v loktu i dlani neklesla.

Podstavec má délka 36 cm, šířka 34 cm a je vysoký 2cm. Pokud se na něj podíváme z čelního pohledu, výšky rukou ve směru z leva do prava dosahují cca 35 cm ležící ruka a za ní 52 cm, 57 cm, 45 cm a 55 cm.

### 3.5 Engobování, sušení, přežah

Až je celé sousoší pohromadě, přichází na řadu engobování. Engoby jsou barevné hlinky, které se používají k dekoraci, nebo zakrytí původního střepe. Jsou to jemně mleté směsi, zpravidla bílé se pálicího jílu, taviva a barvicí složky. Nanášejí se pod glazuru stříkáním, štětcem, kukačkou a poléváním. Použití engob nachází uplatnění jako povrchová úprava keramiky, kde není vyžadován slinutý skelný povrch. Použila jsem směs engoby bílé, zelené a bílé s mědí.

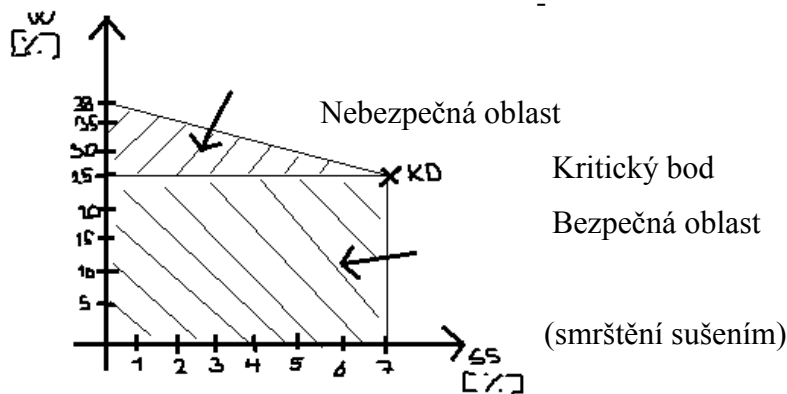


Obr. 30 a 31 Engobování

Barva zelená je zvolena pro její význam klidu, přátelství, bezpečí a pohody, kterou vyzařuje a bílá barva navozuje pocit čistoty, svobody a je náznakem nových začátků. Celkově jsem se tak snažila barvy přizpůsobit a propojit je s celým sousoším, které představuje právě tuto přátelskou komunikaci.

Sušení keramického střepe je tvořeno ze tří částí: technologie sušení, dynamika sušení a statistika sušení. Při sušení se musí dbát, aby celé sousoší tuhlo stejnou mírou a žádné části nepopraskaly, nebo se nezkroutily. K tomu nám pomůže Bigotova křivka. Sušení je proces, při němž se látky zbavují mechanicky vázané vody a tím dochází ke smršťování.

Základní informace stanovení technologie sušení, které můžeme z dynamiky získat, poskytuje tzv. Bigotova křivka - je to graf závislosti smrštění sušením a úbytku hmotnosti.



Po dokončení procesu sušení přichází na řadu přežah. Přežah je první výpal, kdy se keramika pálí cca na 850–900 °C. To zajistí mechanickou pevnost, tvrdost a nerozpustnost a umožní nám to další manipulaci.

### 3.6 Nanášení glazury, ostrý výpal

Dalším krokem bylo nanést glazuru, která učiní povrch nepropustným. K tomu jsem zvolila glazuru krémovou, která vychází do mírně nazelenalé barvy. Glazuru jsem nanášela na přežehnuté sousoší pomocí stříkání. Nejprve je potřeba glazuru v suchém stavu rozdrtit a přidat k ní vodu. Směs se musí rozmíchat a přecedit přes síto, aby nevznikly hrudky. Následně jsem některé části natřela štětcem do míst, kam se špatně dostává a celé sousoší jsem nastříkala glazurou (ve speciálním boxu tomu určeném), pro co nejrovnoměrnější nanesení.

Ostrý výpal se prováděl v peci na dřevo. Po zatopení v peci musíme dávat pozor a opatrně a pozvolna pálíme do cca 500 °C jen 50-100 °C za hodinu, aby sousoší mohlo pořádně doschnout a povrch se nerozpínal rychleji než vnitřek a nedošlo k popraskání. Zpočátku se zatápělo drobnými třískami a po dosažení určité teploty se začalo topit většími poleny zbytkového dřeva. Výpal trval od 15:00 do 20:30. Pro rovnoměrnější výpal jsme se snažili posledních 30 min teplotu držet na 1 200 °C. V peci na dřevo jsou možné dva druhy výpalu: redukční a oxidační. Redukční výpal na sebe díky nedostatku kyslíku váže uhlík a chytá popel. Tím vznikají zajímavé efekty a vypálené výrobky jsou tmavší barvy. Toho je docíleno částečným nebo úplným zakrytím komínu. Oxidační keramika na sebe váže kyslík a tak je výsledek vcelku podobný elektrické peci. Já jsem zvolila výpal oxidační, kdy jsme na konci, pouze na chvíli přikryli z části komín pro mírnou redukci. Na výsledné glazuře můžeme rozpoznat, kde byl podklad zelené engoby a mědi. Glazura je díky výpalu našedlé a lesklé barvy.



Obr. 32 Hotová práce, podstavec 36× 34 cm, výška sousoší cca 55 cm





Obr. 33 Hotová práce 1



Obr. 34 Hotová práce – detail



Obr. 35 Hotová práce- detail 2

## 4. Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila zachytit každodenní život na bytě a všechny jeho podoby. Myslím si, že postavením rukou a výběrem gest se mi podařilo zobrazit mnoho druhů komunikace, které zde probíhají. Různé druhy rozhovorů a vztahů jsem se snažila vyjádřit pomocí natočení, gest a jejich vzdáleností. Dvě ruce jsou otočeny k sobě a téměř se dotýkají. To ukazuje lásku a spřízněnost dvou osob. Další dvě jsou v přiměřené vzdálenosti, dlaněmi lehce natočeny k sobě. Tím jsem chtěla naznačit přátelství, které zde je. Třetí ruka se jakoby odklání od ostatních a je vytočena směrem ven. Zde jsem chtěla poukázat na odcizení a samotu, kterou občas všichni pocítíme i přes jindy velmi přátelskou atmosféru. Záměrem bylo také ponechání původní struktury, vytvořené samotným točením, čímž je naznačena povaha samotné komunikace, která stejně tak jako v reálném životě, je dána okamžikem a není následně „uhlazována“.

Výběr levých rukou je z mé strany pak určitým spojením mezi uměleckou tvorbou a komunikací samotnou. Každé výtvarné dílo je možné chápat jako určitou „konverzaci“ mezi umělcem a divákem, přičemž umělec za sebou nevyhnutelně zanechává svou stopu, či kus sama sebe. Po zohlednění mé tematiky rukou a faktu, že jsem pravák, jsem zvolila právě levé ruce, jež tak představují protiklad či jakousi druhou stranu tohoto „rozhovoru“.

## **Anotace**

Jméno a příjmení: Eliška Panáková

Katedra: Výtvarná tvorba

Vedoucí práce: MgA, Robert Buček Ph.d.

Název bakalářské práce: Komunikace

Počet stran: 34

Resumé:

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na téma komunikace. Zabývám se jí jak z hlediska všeobecného, tak osobního, v rámci mého blízkého okolí a mých nejbližších. Jedná se o vyobrazení komunikace pomocí různých gest a postavení rukou. Vizuální stránkou je pak představen dialog kladného ale i záporného rázu.

Pět rukou spojuje podstavec, jenž zde představuje náš byt, naše vztahy a do určité míry vymezuje prostor, na něž je představovaná komunikace vázána. Vše je pak zvýrazněno nazelenalou barvou, která působí přátelsky. Všechny jednotlivé části rukou jsou točeny na kruhu, postupně domodelovány a následně přidělaný na podstavec. I přes jisté úpravy byla ale dílům, a tím také celým rukou, ponechána určitá „syrovost“ vyplývající z původní struktury. Tento postup symbolizuje charakter komunikace, která, obzvláště v mluvené podobě, je také něčím původním a „neuhlazeným“.

**Klíčové slova:** komunikace, vztahy, keramika, točířský kruh

Name: Eliška Panáková

Department: Department of Art Education, Palacky University in Olomouc

Thesis title: Communication

Supervisor: MgA, Robert Buček Ph.d.

Pages: 34

Resumé:

My bachelor thesis is focused on theme of communication. I deal with the subject from general viewpoint as well as the personal one concerning my close vicinity and people who are close to me. Communication is depicted throughout various gestures and positions of hands. These visual aspects represent dialogue of a positive but also a negative nature.

Group of five hands is connected together by the base, that symbolizes our apartment, relationships within and to a certain extent delimits the space to which given communication is bound. Colour of the sculpture is emphasized with green that gives friendly impression. All parts of hands are shaped on potter's wheel, gradually molded, compound together and put on the base. Despite slight adjustments, those parts, and eventually final hands, were kept with certain "raw" form coming from the original texture. This approach symbolizes character of communication itself which, especially in spoken form, is also something authentic and not "smoothen out".

**Key words:** communication, relationship, ceramic, potter's wheel

## Seznam použité literatury:

BORG, James. *Řeč těla: jak poznat, co kdo doopravdy říká*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4474-2.

LEWIS, David. *Tajná řeč těla*. Překlad Jiří Rezek. Praha: Bondy, 2010. ISBN 978-80-904471-7-2.

VYMĚTAL, Jan. *Průvodce úspěšnou komunikací: efektivní komunikace v praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. Manažer. ISBN 978-80-247-2614-4.

*Od Rodina po Moora: slovník západoeurópskehosochárstva do 20. storočia*. 1. vyd. Bratislava: Tatran, 1973.

RILKE, Rainer Maria. *Auguste Rodin*. Ve Votobii vyd. 1. Překlad Marie Simonidová. Olomouc: Votobia, 1995. Malá díla. ISBN 80-7198-016-1.

RADA, Pravoslav. *Slabikář keramika*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. ISBN 80-7169-419-3.

CHAVARRIA, Joaquim. *Velká kniha keramiky: průvodce historií, materiály, vybavením a technikami ručního vytváření, vytáčení, výroby forem, vypalování výrobků v pecích a glazování hrnčírských výrobků a jiných keramických předmětů*. Vyd. 1. Praha: Knihcentrum, 1996. ISBN 80-902182-9-6.

REZEK, Petr. *K teorii plastičnosti*. Vyd. 1. Praha: Triáda, 2004. Delfin (Triáda). ISBN 80-86138-53-4.

## Internetové zdroje:

Incredible Bronze Hand Sculptures. *My Modern Met* [online]. 2013 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.mymodernmet.com/profiles/blogs/bruce-nauman-fifteen-pairs-of-hands>

Fragment of LTM. *YuichiIkehata* [online]. 2014 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://yuichiikehata.tumblr.com/post/81427242474/fragment-of-ltm-series-concept-fragment-of-long>

*Sarahbestny* [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.sarahbestny.com/artist-statement>

Louise Bourgeois- FeministArtist. *Philadfem* [online]. 2010 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://philandfem.blogspot.cz/2010/03/louise-bourgeois-feminist-artist.html>

Adrian Arleo. *Adrianarleo* [online]. 2013 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://adrianarleo.com/about/>

Trojan horse made fromcomputerkeys by babisccloud. *Designboom* [online]. 2012 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.designboom.com/art/trojan-horse-made-from-computer-keys-by-babis-cloud/>

## **Zdroje obrazových příloh:**

Obr. 1

Bozzeti: Right Arms, Broken Wrists. In: *Musee-Rodin* [online]. © Musee-Rodin. [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.musee-rodin.fr/en/collections/sculptures/bozzetti-right-arms-broken-wrists>

Obr. 2

Bozzeti: Right Arms. In: *Musee-Rodin* [online]. © Musee-Rodin. [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.musee-rodin.fr/en/collections/sculptures/bozzetti-right-arms>

Obr. 3

La Grande Main Crispeé. In: *Sothebys* [online]. © Sotheby's 2016 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.sothebys.com/fr/auctions/ecatalogue/2008/impressionist-modern-art-day-sale-including-important-russian-paintings-n08486/lot.110.html>

Obr. 4

The Cathedral. In: *Musee-Rodin* [online]. © Musee-Rodin. [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.musee-rodin.fr/en/collections/sculptures/cathedral>

Obr. 4

The Hand of God. In: *Musee-Rodin* [online]. © Musee-Rodin. [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.musee-rodin.fr/en/collections/sculptures/hand-god>



Obr. 6

The Left Hand of Pierre Wiessant. In: *HayhillGallery* [online]. © HayhillGallery. [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.hayhillgallery.com/rodin/guastini/r34.htm>

Obr. 7

Welcoming Hands. In: *ArtsInParis2015* [online]. © Devon Luckey 2008 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://artsinparis2015.blogspot.cz/2015/07/welcoming-hands.html>

Obr. 8

Give of Take. In: *ArtSlant* [online]. © 2006-2012 by ArtSlant [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.artslant.com/global/artists/show/2902-louise-bourgeois>

Obr. 9-12

Fifteen Pairs of Hands. In: *MyModernMet* [online]. © 2013 by Pinar [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.mymodernmet.com/profiles/blogs/bruce-nauman-fifteen-pairs-of-hands>

Obr. 13

United (Hands Circle). In: *NationalGalleries* [online]. © ARS, NY and DACS, London 2015 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <https://www.nationalgalleries.org/collection/artists/bruce-nauman/8069/untitled-hand-circle-ar00580>

Obr. 14 a 15

Fragment of Long Term Memory. In: *YuichiIkehata* [online]. © 2015 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://yuichiikehata.tumblr.com>

Obr. 16

Ingression. In: *SaatchiArt* [online]. © Saatchi Art 2016 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.saatchiart.com/art/Sculpture-Ingression/423802/1594993/view>

Obr. 17

Hidebound. In: *SaatchiArt* [online]. © Saatchi Art 2016 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.saatchiart.com/art/Sculpture-Hidebound/423802/1634297/view>

Obr. 18

Linchpins. In: *CvlNation* [online]. © Meghan 2014 [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.cvltnation.com/sculpture-for-serial-killers-sarah-best/>

Obr. 19 a 20

HedonIsM(y) Trojaner [online]. © Babis Cloud [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://www.babiscloud.de>

Obr. 21

Held Baby [online]. © 2013-2016 Adrian Arleo [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://adrianarleo.com/portfolio/held-baby/>

Obr. 22

Embodiment II. [online]. © 2013-2016 Adrian Arleo [vid. 16.04.2016]. Dostupné z: <http://adrianarleo.com/portfolio/embodiment-ii/>

Obr. 23- 35 Fotodokumentace vlastní realizace Eliška Panáková